

модел парламентарне (представничке) владавине одн. енглески парламентаризам са дводомним Парламентом као стубом и ослоном самог парламентарног режима. Без обзира што је представнички систем од својих присталица величан као идеалан или у најмању руку као неизбежан за функционисање савремене демократске државе, он има и својих мана и ограничења. Како каже проф. П. Николић, демократско значење представничког система је ограничено јер сам тај систем не обезбеђује потпуно учешће народа у вршењу власти. У ствари, и у најдоследније изведеном представничком систему то учешће грађана у вршењу власти се своди на избор његових представника, што се сматра недовољним. Практично до следећих избора грађани немају могућност да врше утицај на власт, односно изабране представнике, па се зато и критикује овај систем и предлаже да се он допуњује и комбинује и елементима непосредног учешћа грађана у одлучивању. Тако смо данас сведоци да модерне државе, политички системи, нису прихватили чист представнички систем, него да се у такве политичке системе представничког типа уносе и поједини облици и институције непосредне демократије. Тиме грађани стичу шире могућности за учешће у вршењу власти и остваривању своје суверене воље и то би био систем већ поменуте полунепосредне демократије као комбинације представничке и непосредне демократије. Но без обзира на све критике које му се упућују, представнички систем доминира у савременој држави јер је непосредна демократија као целовит политички систем у условима великих и многољудних држава практично неостварљива.

2. ПРАВНА ПРИРОДА ПРЕДСТАВНИЧКОГ МАНДАТА

Успостављање представничког система подразумева и постојање одређеног односа између изабраних представника и грађана (бирача) који су их изабрали. Тај однос, начин на који је он регулисан, чини суштину представничког система и о њему постоје два дијаметрално супротна виђења и тумачења. По једном или тзв. теорији о слободном мандату, која је највише прихваћена и разрађена у француској правној теорији, представнички мандат се везује за националну сувереност која, дакле, припада нацији па се тако сматра да представници, иако изабрани од грађана, ипак представљају нацију као целину, а не једну конкретну изборну јединицу. Тако Ведел тврди да традиционална представничка демократија искључује теорију заповедничког мандата која у изборима види један уговор између представника и гласача из једног округа. Тај мандат није заповеднички јер посланици не добијају неограничену пуномоћ да искажу вољу бирача залагањем за један политички програм,